



Pedagogická
fakulta

Univerzita Palackého
v Olomouci

Nadace O₂



ALLIANCE OF LIBERALS AND
DEMOCRATS FOR EUROPE >>

RIZIKOVÉ CHOVÁNÍ NA INTERNETU

(VYBRANÉ NÁMĚTY PRO VÝUKOVÉ AKTIVITY)

Vydáno u příležitosti konference Bezpečnost dětí online,
kterou pořádá Aliance evropských demokratů a liberálů ALDE
a poslankyně Evropského parlamentu Dita Charanzová (ALDE)
5. 12. 2018 v Praze. Zvláštní poděkování patří autorům publikace
Kamilu Kopeckému a Martinu Kožíškovi.

Rizikové chování na internetu – náměty pro výukové aktivity

Autoři: Kamil Kopecký, Martin Kožíšek

Realizováno s podporou Nadace O2 (www.nadaceo2.cz)

© Centrum prevence rizikové virtuální komunikace,

Pedagogická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci, 2018

www.e-bezpeci.cz, www.prvok.upol.cz, www.facebook.com/ebezpeci

Obsah

1. Úvod pro problematiku	6
2. Náměty pro výukové aktivity – Kybernetická šikana	7
Aktivita – Co víme o kyberšikaně?	8
Aktivita 2 – Agresivní kluci	10
Aktivita 3 – Youtuberka Katka	12
3. Náměty pro výukové aktivity – Sexting	14
Aktivita 1 – Co víme o sextingu?	15
Aktivita 2 – Nezládnutý rozchod	16
4. Náměty pro výukové aktivity – Online seznamování	18
Aktivita – Diskutujeme o internetovém seznamování	19

1. Úvod pro problematiku

Materiál [Rizikové chování na internetu – vybrané náměty pro výukové aktivity](#) vznikl ve spolupráci Pedagogické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci (E-Bezpečí) a Nadace O2. Je určen především učitelům základních škol, kteří chtějí s tématy internetové bezpečnosti pracovat přímo ve své vlastní výuce.

Materiál obsahuje několik aktivit (s metodikami pro realizaci jednotlivých aktivit), které jsou orientovány na kybernetickou šikanu, sexting a na problematiku online seznamování.

Vybrané aktivity:

Co víme o kyberšikaně?

Agresivní kluci (kyberšikana)

Youtuberka Katka

Co víme o sextingu?

Nezvládnutý rozchod

Diskutujeme o internetovém seznamování

Další materiály naleznete na internetových stránkách projektu E-Bezpečí (www.e-bezpeci.cz).

2. Náměty pro výukové aktivity – Kybernetická šikana

Východiska

S kybernetickou šikanou (kyberšikanou) má podle České školní inspekce zkušenost více než polovina českých základních a středních škol. Podle dostupných výzkumů vzniká kyberšikana především ve školním prostředí, ze kterého pocházejí ve většině případů jak pachatelé, tak i oběti.

Cíle výukových aktivit

Cílem výukových aktivit je především **budování zdravého a zodpovědného přístupu žáků k internetu a online službám a ovlivnění jejich postojů směrem k internetové agresi** (odsouzení agrese, nabídnutí podpory obětem). Dlouhodobým cílem je pak **budování zdravého školního klimatu** (s cílem minimalizovat riziko vzniku kyberšikany).

Veškeré aktivity byly vytvořeny tak, aby co nejvíce pracovali žáci a učitel je v jejich úsilí vedl a koordinoval.

Přehled aktivit:

1. Co víme o kyberšikaně? (úvod do problematiky)
2. Agresivní kluci (typická verbální kyberšikana)
3. Youtuberka Katka (kyberšikana spojená s youtuberstvím)

Aktivita 1 – Co víme o kyberšikaně?

1. Kamarád ti pošle ošklivou SMS zprávu, ve které tě urazí, a pak už to nikdy neudělá.
2. Někdo tě vyfotí svým mobilním telefonem a fotku upraví tak, aby ho zesměšňovala. Pak ji začne rozesílat tvým spolužákům.
3. Někdo ti vytvoří falešný profil na Facebooku a pomocí něj urazí, pomlouvá a napadá další uživatele internetu.
4. Někdo tě pomocí mobilního telefonu natočí, jak sedíš na záchodě. Video nahraje na YouTube.
5. Maminka ti zakázala internet, protože jsi zlobil/a.
6. Někdo ti napsal na tvoji zeď na Facebook, že tě nemá rád (nepoužil nadávky).
7. Spolužáci o tobě na internetu vytvořili veřejnou diskusní skupinu, ve které o tobě rozšiřují lži a pomluvy.
8. Spolužák tě vydírá, že pokud mu nebudeš odevzdávat kapesné, rozšíří o tobě na internetu, že jsi homosexuál (gay/lesba).
9. Tvůj nejlepší kamarád ti na profil napíše: „Ty jsi ale dobytek!“ a doprovodí svůj vzkaz několika smajlíky.
10. Kamarád tě ve škole urazil, a proto jsi se rozhodl/a pomstít. Tajně jsi ho ve škole vyfotil/a a začal/a jsi jeho fotografie rozšiřovat internetem s doprovodným komentářem, že je zloděj.

Metodika k aktivitě

Cílem aktivity je především vymezení hranic kyberšikanou a vysvětlení rozdílů mezi kyberšikanou a prostým škádlením. Využíváme především metody brainstormingu, samotné pojmy vysvětlují žáci, učitel slouží jako průvodce. Jednotlivá zjištění zapisuje do podoby pojmových či mentálních map.

Teoretický základ problematiky je podrobně vysvětlen v příručce Jak na kyberšikanu, případně příručce Rizika internetové komunikace (příručka pro učitele a rodiče). Oba materiály jsou zdarma ke stažení.

Otázky učitele (průvodce):

1. Zkuste říct vlastními slovy, co je kyberšikana (učitel roztrídí zjištění do logických oblastí – pojmové mapy)
2. Znáte někoho, kdo zažil kyberšikanu na vlastní kůži? Můžete popsat, co se mu stalo?
3. Jaký je rozdíl mezi klasickou šikanou a kyberšikanou?
4. Zkus popsat, co cítí oběť. (fyzické projevy, psychické projevy)
5. Proč vlastně lidé páchají kyberšikanu? (např. z pomsty, upevnění pozice ve skupině, nebo přeženou vtip apod.)
6. Páchají kyberšikanu pouze chlapci, nebo i dívky? (samozřejmě obě pohlaví)
7. Je kyberšikana trestným činem?
8. Na koho se obrátit, když mám s kyberšikanou problém?

Vymezujeme hranice kyberšikanou (práce s lístečky):

Žáci rozhodnou, které situace lze zařadit mezi kyberšikanu a které jsou spíše přátelským pošťuchováním.

U kyberšikanou musí platit, že: je intenzivní, má na oběť dopad a je to opakovaný jev (zpravidla dlouhodobější). Není to tedy jednorázový akt, který dále nepokračuje. U kyberšikanou rovněž neexistuje rovnováha sil (u přátelského pošťuchování a škádlení jsou síly vyrovnány).

Řešení:

01. Nejde o kyberšikanu – je to jednorázová agrese.
02. Jde o kyberšikanu.
03. Jde o kyberšikanu (tzv. krádež identity).
04. Jde o kyberšikanu.
05. Nejde o kyberšikanu. (přestože žáci rádi vykřikují, že je to šikana)
06. Nejde o kyberšikanu – lidé mají právo vyjadřovat i negativní názory.
07. Jde o kyberšikanu.
08. Jde o kyberšikanu – i vydírání je kyberšikanou (přestože ještě nedochází k šíření)
09. Nejde o kyberšikanu, ale o škádlení. Kamarádi mohou použít i vulgární výrazy, přesto je nevnímají jako ponižující a ubližující, síly jsou vyrovnány.
10. Jde o kyberšikanu.

Aktivita 2 – Agresivní kluci

Čtyři žáci 7. třídy nesnášeli svoji spolužačku Marii. Založili si proto diskusní skupinu na sociální síti Facebook s názvem „Nesnášíme Marii Novákovou“. Ve skupině Marii uráželi, nadávali jí, zveřejňovali její fotografie. Postupně do skupiny přidali celou třídu a nakonec skupinu zveřejnili. Čím více dětí se do komunikace zapojilo, tím horší příspěvky se ve skupině objevovaly, kluci si nakonec psali o tom, že Marii zavraždí, že jí rozřezou na kusy, že její tělo spálí apod...

Metodika k aktivitě

Cílem aktivity je zamyslet se nad rozdíly mezi online světem a světem reálným, navrhnout případná řešení situace z pohledu oběti, ale také rodiče a učitele. Zároveň navrhnout vhodná opatření, jak v budoucnu zamezit opakování této situace.

Aktivitu je vhodné realizovat jako skupinovou práci. Žákům vytiskneme příběh včetně fotografie dítěte, která je důležitá k podpoře emočního prožitku dětí a identifikací se s obětí. Následně je necháme zodpovědět na položené otázky a rozvedeme diskusi na téma, zda může verbální agrese v online prostředí člověku ublížit?

Otázky učitele (průvodce):

1. Myslíte si, že své výhrůžky mysleli kluci vážně?
2. Jak byste se cítili, kdybyste byli Marií? Co byste prožívali?
3. Mohou nadávky a výhrůžky v online světě lidem ublížit? Jak.
4. Jak byste situaci řešili – z pohledu Marie? (můžeme navést diskusi k technickým řešením – blokace, oslovením dospělého – učitele, rodiče, blokací obsahu na internetu, kontaktováním pachatelů atd.)
5. Představte si, že byste byli učitelem, kterému se Marie svěřila. Jak byste danou situaci řešili?
6. Představte si, že byste byli rodiči, kteří na internetu narazili na diskusní skupinu o vašem dítěti. Co byste dělali?
7. Myslíte si, že by bylo dobré v této situaci kontaktovat policii? Jak byste to provedli? Co byste policii sdělili?

Shrnutí diskusní části:

Závěrem diskuse by mělo být sdělení, že i na internetu můžeme lidem vážně ublížit a že oběť často nedokáže rozlišit, zda své výhrůžky myslíme nebo nemyslíme vážně. Stejně tak je nutné upozornit na důsledky, které můžeme svým chováním způsobit.

Navazující aktivity (v návaznosti na další disciplíny):

1. Tvorba plakátu, který upozorňuje na nebezpečí kybernetické šikany
2. Tvorba letáčku, který obsahuje kontakty (odkazy, telefonní čísla) na organizace, které nám mohou pomoci kyberšikanu vyřešit.
3. Zpracováním „vlastní přednášky“ pro své spolužáky o tom, co je kyberšikana.

Dokončení příběhu:

Výše uvedený příběh vychází ze skutečného příběhu kyberšikany a vyvíjel se následovně ve dvou liniích:

1. Ředitel školy se o existenci diskusní skupiny dozvěděl, nechal ji zablokovat a potrestal žáky, kteří skupinu založili, sníženou známkou z chování.
2. Nezávisle na postupu ředitele se na Facebook podívala maminka Marie (vyhledávala jméno a příjmení své dcery, protože chtěla vědět, zda nemá na Facebooku profil). Nalezla diskusní skupinu, navštívila ji, vytiskla komunikaci mezi žáky a oznámila věc policii. Ta zahájila vyšetřování – podezření ze spáchání trestného činu (vražda ve stádiu plánování). Výslechy žáků odhalily, že o tento skutek nejde – věc byla vyhodnocena jako přestupek.

Aktivita 3 – Youtuberka Katka

13letá Katka milovala youtubery a také se chtěla youtuberkou stát. Na Youtube si vytvořila svůj vlastní kanál, do kterého pravidelně nahrávala videa zaměřená na módu (oblast fashion – líčení, česání, vzhled...). Některým dětem z její třídy se líbila a snažili se jí napodobovat. Několik spolužaček a spolužáků ji však začalo urážet, nadávat jí, jak je ohavná, jak je odpudivá, jak jí to nesluší.

Na Instagramu si proto vytvořili vlastní profil, do kterého nahrávali různé fotografie Kateřiny, které vulgárně komentovali. Do profilu začalo přispívat stále více spolužáků a spolužaček.

Metodika k aktivitě

Třetí aktivita se zaměřuje na kyberšikanu ve spojení s fenoménem youtuberství – děti jsou v kontaktu s prostředím Youtube již od malička, obsah na Youtube sledují podle [výzkumů realizovaných v ČR](#) již od útlého věku (cca 9 let), kolem 13 věku přecházejí na Facebook a stále častěji na Instagram. Aktivitu proto věnujeme právě aktivitám spojeným s YouTube.

Aktivitu je vhodné realizovat jako skupinovou práci. Žákům vytiskneme příběh včetně fotografie dítěte, která je důležitá k podpoře emočního prožitku dětí a identifikací se s obětí. Následně je necháme zodpovědět na položené otázky a rozvedeme diskusi na téma, zda může verbální agrese v online prostředí člověku ublížit?

Otázky učitele (průvodce):

1. Kdo z vás sleduje Youtube? Jaká videa na Youtube sledujete?
2. Sledujete youtubery? Chtěli byste být jako youtuberi? Proč?
3. Myslíte si, že má youtuberství nějaká pozitiva?
4. Myslíte si, že má youtuberství také nějaká negativa?
5. Jak byste reagovali, kdybyste byli Katkou? Co byste dělali na jejím místě?
6. Když je někdo na internetu slavný, má pouze své fanoušky, nebo i tzv. hatery?

V rámci dotazování můžeme využít i baterii otázek z první aktivity.

Shrnutí diskusní části:

Závěrem diskuse by mělo být sdělení, že sláva v prostředí internetu má svoje pozitiva i negativa a že v podstatě každý úspěšný youtuber/streamer/influencer má své nepřátele – hatery. A že také existuje jen hrstka úspěšných, kteří vyrostli na ohromném množství neúspěšných. Současně pokračujeme v poselství, že i na internetu můžeme lidem vážně ublížit a že oběť často nedokáže rozlišit, zda své výhrůžky myslíme nebo nemyslíme vážně. Stejně tak je nutné upozornit na důsledky, které můžeme svým chováním způsobit.

Další možnosti práce s tématem:

K umocnění tématu lze využít také různé druhy audiovizuálního obsahu, který se na kyberšikanu v prostředí sociálních sítí zaměřuje. Můžeme vyjít např. z refrénu klipu Cizí zed': „Rádi píšem na cizí zed' a další jed plodí další jed. A to, že každý může mít svůj hlas, neznamená, že musí soudit nás...“

Klip Cizí zed' (Kazma, kampaň 1/10)

<https://www.stream.cz/onemanshow/10027737-pisen-ktera-se-pres-noc-stala-hitem-onemanshow-foundation-cizi-zed>

3. Náměty pro výukové aktivity – Sexting

Východiska

Sexting, tedy dobrovolné sdílení vlastních intimních informací (fotografií, videa) s jinými uživateli v online prostředí, je celosvětově na vzestupu. Podle posledních výzkumů realizovaných v ČR se prevalence sextingu pohybuje v dětské populaci kolem 10-15 procent. Osobní údaje, které mohou v rámci sextingu uniknout na internet, se mohou snadno stát nástrojem vyhrožování či vydírání a mohou být využity i v rámci tzv. kybergroomingu (manipulace s dítětem vedoucí k osobní schůzce a možnému sexuálnímu zneužití). Protože sexting je riziková aktivita, je nutné s tímto tématem pracovat i v prostředí základní školy.

Cíle výukových aktivit

Cílem výukových aktivit je především **budování zdravého a zodpovědného přístupu žáků k internetu a online službám a ovlivnění jejich postojů ve vztahu k osobním informacím (především uvědomění si, jak jsou osobní údaje důležité a jak snadno mohou být zneužity).**

Dlouhodobým cílem je pak **budování zdravého školního klimatu** (s cílem minimalizovat riziko vzniku rizikových forem chování spojených se sextingem).

Veškeré aktivity byly vytvořeny tak, aby co nejvíce pracovali žáci a učitel je v jejich úsilí vedl a koordinoval.

Přehled aktivit:

Co víme o sextingu? (úvod do problematiky)

Nezvládnutý rozchod (sexting jako součást kyberšikany u nezletilých expartnerů)

Aktivity je vhodné realizovat úměrně věku dítěte!

Aktivita 1 – Co víme o sextingu?

Cílem aktivity je především vymezení hranic sextingu. Využíváme především metody řízené diskuse a brainstormingu, samotné otázky zodpovídají žáci, učitel slouží jako průvodce či korektor v případě, že děti zodpoví otázku nesprávně. Jednotlivá zjištění zapisuje na tabuli (např. do podoby pojmových či mentálních map).

Teoretický základ problematiky sextingu je podrobně vysvětlen v příručce Jak na kyberšikanu, případně příručce Rizika internetové komunikace (příručka pro učitele a rodiče). Oba materiály jsou zdarma ke stažení.

Aktivitu realizujeme v situaci, kdy mají žáci povědomí o tom, co je sex (např. absolvovali sexuální výchovu apod.). Aktivita je tedy vhodná pro žáky 13+, nicméně sexting se objevuje i u dětí mladších.

Otázky učitele (průvodce):

9. Sex je mezi lidmi normální, víte ale, od kolika let může mít člověk sex? A můžete se u sexu fotit? (je důležité rozlišit, že sex mohou mít děti od 15 let, ale až do 18 let nesmí sexuální akt zachycovat – ani fotografií či videem).
10. Slyšeli jste někdy slovo sexting? Zkuste vlastními slovy říct, co je sexting (pokud termín neznají, vysvětli jej učitel).
11. Dali byste svému partnerovi (příteli, přítelkyni) svoji fotografii? A co svoji obnaženou fotografii? A dali byste mu fotografii papírovou, nebo digitální?
12. Představte si, že byste svou intimní fotografii poskytli svému partnerovi či partnerce. Co všechno by s ní mohl udělat? Mohl by ji třeba i nějakým způsobem zneužít?
13. Představme si situaci, že by naše fotografie unikla do prostředí internetu – je možné ji odstranit? Jakým způsobem?

Shrnutí diskusní části:

Závěrem diskuse by mělo být sdělení, že sexting může být rizikový, protože **pokud někomu poskytneme svou vlastní fotografii, může ji zneužít proti nám** (což si popíšeme v dalších aktivitách) – například ji použít k našemu vydírání, vyhrožování, může ji rozšířit po internetu apod. Pokud se intimní fotografie dostane na internet, je velmi obtížné – téměř nemožné – se jí zcela zbavit.

Aktivita 2 – Nevládnutý rozchod

15letá Zuzana chodila s Petrem již několik let, milovala ho, zbožňovala ho, měla s ním sex. Sex si společně natáčeli videokamerou a fotili. Po dvou letech se však spolu rozešli. Petr **vytvořil falešnou webovou stránku Zuzany, na kterou umístil její osobní údaje** (jméno, příjmení, telefonní číslo, email, intimní fotografie a videa) a **rozšířil odkaz na tuto stránku mezi spolužáky Zuzany, učitele, rodiče Zuzany i rodiče spolužáků a další uživatele sociálních sítí. Zuzana se o stránce dozvěděla po několika dnech – podle počítadla stránku navštívilo více než 5000 uživatelů.**

Metodika k aktivitě

Cílem aktivity je uvědomit si, jako hodnotu mají naše osobní údaje a jak je snadné je zneužít. Zejména upozornit na riziko tzv. sextingu – tj. dobrovolného sdílení osobních údajů s jinými uživateli (přáteli, partnery). Na příběhu demonstrujeme, jak je rizikové sdílet intimní materiály v rámci partnerského vztahu.

Aktivitu je vhodné realizovat jako skupinovou práci. Žákům vytiskneme příběh včetně fotografie partnerského páru, která je důležitá k podpoře emočního prožitku žáků a identifikací se s obětí. Následně je necháme zodpovědět na položené otázky a rozvedeme diskusi na téma, zda může být sexting rizikový.

Otázky učitele (průvodce):

8. Co byste dělali být na místě Zuzany? Co se vlastně dá v také situaci dělat?
9. V našem případě spolu Petr a Zuzana provozovali sexting, tj. pořídili a vzájemně sdíleli intimní materiály (fotografie, videa). Mohli sexting ale skutečně legálně realizovat? (Ne, nebylo jim 18 let, mohli sice mít sex, ale nesměli se u něj fotit.)
10. Poškodilo nějakým způsobem chování Petra Zuzanu? (Ano, dopad na psychický stav, ale pravděpodobně i na stav fyzický – psychosomatické projevy.)
11. Myslíte si, že Petr porušil zákon? (Ano, na jedné straně vyráběl a šířil tzv. dětskou pornografii, dále se dopustil trestného činu pomluvy apod.)
12. Jak si myslíte, že příběh dopadl? Zkuste jej dokončit.

Shrnutí diskusní části:

Závěrem diskuse by mělo být sdělení, že sexting může člověku vážně ublížit a že není dobré spoléhat ani na důvěryhodnost partnera (nikdy nevíme, jak dlouhou nám vztah vydrží, a pokud dojde k nezvládnutému rozchodu, můžu se stát útočníkem stát i náš vlastní partner).

Dokončení příběhu:

Výše uvedený příběh vychází ze skutečného příběhu kyberšikany využívající sexting. Jména osob byla změněna.

Zuzana kontaktovala online poradnu projektu E-Bezpečí a také Policii ČR, která vyhodnotila jednání Petra jako závažné. Petr byl nakonec potrestán podmíněným trestem a finanční náhradou vzniklé újmy.

4. Náměty pro výukové aktivity – Online seznamování

Východiska

V posledních patnácti letech s rozvojem moderních informačních technologií a neomezeného internetu, vznikají na internetu služby, které si za cíl kladou zvýšit podíl stráveného času uživatelů. Do internetových služeb jsou přidávány socializační prvky, je kladen tlak na interakce mezi uživateli a sdílení obsahu mezi nimi. Většinu těchto služeb nazýváme sociálními sítěmi. Ty umožňují svým členům vytvářet veřejné, uzavřené nebo i firemní profily, prezentace, diskuzní fóra a nabízí prostor pro sdílení fotografií, videí, obsahu a dalších aktivit. Kromě sdílení obsahu je druhou nejčastější aktivitou na sociálních sítích navazování přátelství, spojení nebo vztahů.

Cíl výukových aktivit

I když je seznamování přes internet nedílnou součástí dnešní doby, souvisí s ním celá řada rizikových aktivit. Důležité je studenty **naučit rozpoznat podvodné jednání, například falešné profily a základy bezpečného seznamování nebo sdílení informací. Umět vyhodnotit situace, do kterých se mohou díky seznamování a sdílením údajům dostat a správně je vyřešit.**

Přehled aktivit:

Diskuse o internetovém seznamování

Aktivity je vhodné realizovat úměrně věku dítěte!

Aktivita – Diskutujeme o internetovém seznamování

Seznamujete se přes internet?

Z praxe z návštěv škol víme, že na tuto otázku studenti reagují většinou zdrženlivě. Podle průzkumů je to dáno tím, že se za tuto aktivitu stydí. Je proto potřeba je ubezpečit, že seznamování přes internet je normální a nemusí jít čistě jen o navazování milostného vztahu. Pokud budou reakce zdrženlivé, můžete uvést nějaké příklady seznamování.

Hraní her

U chlapců je to například hraní her. Zeptejte se, zda hrají hry a jestli znají spoluhráče osobně nebo jen online. Navazující otázkou pak může být, jaké informace kromě pohybu nepřítelů po mapě o sobě sdílejí. Případně jaké nástroje k tomu využívají (hlasové služby – Skype, TeamSpeak, Discord apod.) Tyto služby jsou pro kontakt s neznámými lidmi bezpečné, protože kromě hlasu nesdílejí žádné další informace o uživatelích.

Členství ve skupinách

Patří taky mezi nepřímé seznamování. Zeptejte se studentů, v jakých skupinách se na internetu pohybují. Můžete využít pro zjednodušení jen nejrozšířenější Facebook.

Navazující otázky:

1. Znáte všechny lidi ve skupině? (Může jít o soukromou skupinu nebo veřejnou, kam má přístup každý)
2. Jaké informace tam sdílíte?
3. Stalo se vám někdy, že se do skupiny přidal někdo, kdo sdílel nevhodný obsah nebo urážel ostatní uživatele, případně dělal nevhodné nabídky?
4. Jak byste řešili situaci, pokud by se někdo takový vyskytl? (*₁)
5. Jaký obsah byste s cizími lidmi ve skupině nesdíleli? (*₂)
6. Je mezi námi nějaký správce skupiny? Podělí se s námi o zkušenosti s vedením skupiny?

Doporučené odpovědi:

(*₁) Nahlásit správci skupiny, který by měl situaci vyhodnotit a uživatele omezit v aktivitách nebo členství ve skupině. Pokud nebude reagovat, je dobré se obrátit na provozovatele služby. Mezi varianty pak patří služby nabízející ignoraci nebo zneviditelnění obsahu od daného uživatele. V krajních a zvláště závažných případech je dobré si uložit formou nějakého nástroje historii a obsah (např. screenshotem).

(*₂) Intimní materiály, osobní informace (o bydlišti, finanční situaci rodiny apod.)

Citlivé informace o mojí osobě nebo kamarádech...

Geolokaci (právě jsem tady nebo právě odlétám...)

Přátelství

Jak bylo uvedeno výše, rizikem není počet online přátel, ale to, co s nimi sdílíme. Průměrný počet přátel, které mají děti na sociální síti je 194. Téměř 37 % dětí nezná všechny své přátele na internetu. (Zdroj: <https://www.e-bezpecni.cz/facebook2015>) Nejsou ale výjimky, kdy mají děti i přes tisíc přátel. Je potřeba rozlišovat přátelství na osobních profilech a počty fanoušků ve skupinách nebo tomu určených službách (například Instagram).

1. Kolik máte přátel na sociálních sítích? Znáte je všechny?
2. Komunikujete s přáteli jen na jedné službě nebo jich využíváte více? Jaké to jsou?
3. Proč jste si někoho přidali do přátel?
4. Máte mezi přáteli rodiče? Pokud ano, přidali si vás oni? Sdílejí pak obsah jinak nebo je jim neviditelný?

5. Jaké je největší riziko, které hrozí, pokud budete zveřejňovat velké množství osobních informací? (*₃)
6. Přidali jste si někoho jen proto, že ho měl už někdo v přátelích nebo vám ho nabídla služba?
7. Promazáváte si občas přátele a proč?
8. Využili jste někdy možnost blokace? Proč jste to udělali? Znáte možnosti blokace?
9. Setkali jste se někdy s tím, že by vás někdo nevyžádaně kontaktoval? Jak jste reagovali?
10. Jaký obsah může být největším rizikem, pokud ho budete sdílet s neznámými lidmi? (*₄)

Doporučené odpovědi:

(*₃)

Geolokace

Sdílením informací o tom, že se někde nacházíte, může mít za příčinu nechtěné setkání s neznámou osobou. Sociálním inženýrstvím pak může dotyčná osoba zjistit vzorec chování (kdy jdu na kroužek, kde bydlím, jak dlouho se někde vyskytuji) a může vzniknout celá řada dalších rizik, jako např. pronásledování, přepadení nebo v krajních případech i sexuální zneužití.

Sdílením, že se někde nacházíme a že např. odlétáme na dovolenou, dáváme všem kontaktům informaci, že teď nejsem doma a ve spojení s textem „Jedu na dovolenou na týden k moři“ i to, že po tuto dobu je k dispozici i byt, ve kterém se nyní nenacházím a který může být vykraden. Z kazuistik případů policie se tímto způsobem vykrádají byty nejčastěji. Pachatelé nechodí naslepo, ale využívají informace právě ze sociálních sítí a vytipování oběti předem.

Ukradení identity

Sdílení velkého množství informací, zejména fotografií a videí může být zneužito k tvorbě falešného profilu. Velká část pachatelů vytváří falešné účty, které vzbuzují dojem, že jde o reálného člověka. U mravnostní trestné činnosti páchané na dětech, to může být vytváření falešných profilů vrstevníků, pod kterými pak útočníci formou manipulativních metod z dětí lákají intimní materiály.

Nechtěné setkání

Adresa bydliště, školy nebo míst, kde se pohybujeme, není ideálním údaj, který bychom měli sdílet s neznámými lidmi. Existuje nespočet případů, kdy dochází k nechtěným setkáním právě díky prozrazení těchto informací neznámým lidem.

(*₄)

Intimní materiály

Jsou nejcitlivějšími údaji, které bychom s nikým neměli sdílet. A to ani formou veřejnou nebo v soukromé komunikaci.

Pravidla pro seznamování s neznámými lidmi

Nescházejte se okamžitě

Není rozumné, abyste se sešli s neznámým člověkem okamžitě. Pokud je vaším cílem dlouhodobý vztah, partner určitě pochopí, že si s ním budete zatím jen chvilku povídat. Nepodléhejte nátlaku ani pocitu, že to může být promarněná příležitost. Jsou ale situace, kde není účelem schůzky výhled na vztah, například předání koupenného zboží z internetu. Pro tyto situace se držte pravidel uvedených níže.

Schůzku si domluvte přes den

V šeru nebo ve tmě vypadáme jinak a mnozí lidé toho pro seznámení využívají. Pokud můžete, naplánujte si schůzku přes den, tak, abyste si mohli daného člověka co nejlépe prohlédnout.

Veřejné místo

Schůzku si určitě naplánujte na místě, kde je co nejvíce lidí. Ideálním prostorem jsou náměstí nebo obchodní centra. I když to nezní moc romanticky, v obchodních centrech je kromě velkého počtu lidí i ostraha a bývají vybaveny kamerami.

Uzavřené prostory

Největší chybou při seznamování, je setkávání se na místech, ze kterých se nedá lehce odejít. Pozvánku do bytu protějšku na prvních schůzkách odmítněte. Stejně tak se vyvarujte nastupování do aut.

Rande ve třech

Není to sice úplná romantika, ale nebojte se na první schůzku vzít s sebou kamaráda/ku. Jednak se budete cítit bezpečněji a i pohled z jiné strany se někdy hodí. Pojměte tuto schůzku jako nezávazné posezení u kávy nebo kino.

Dejte někomu vědět

Než vyrazíte na schůzku, dejte o tom někomu vědět, popřípadě zanechte nějaký jiný vzkaz, na kterém uvedete co nejvíce podrobností.

Detektiv

Na škodu není ani prohledání sociálních sítí jako je Facebook nebo jiných sociálních sítí, které uvádějí dost informací. Můžete tak zjistit, že místo uváděného věku je realita jiná, objevíte více fotografií nebo další informace.

Ptejte se podrobnosti

Při povídání na internetu se nenápadně a opakovaně ptejte na detaily. Například barvu auta, spolupracovníky, přátelé. Časem se podvodník do drobných lží zamotá a pravda vypluje na povrch.

Více fotek

Nespokojte se jen s jednou fotografií. V době digitální revoluce má možnost vytvořit fotografii každý. Na fotografii z dovolené může každý vypadat skvěle, obzvlášť když je pár let stará.

Ověření přes Skype

Nejúčinnější metodou, jak si neznámého ověřit, je přes videohovor. Nezapomeňte, že musí správně fungovat zvuk i obraz. Interaktivní rozhovor vám mnohé napoví.

Osobní údaje

Člověku, kterého znáte jen chvilku, nedávejte žádné osobní údaje. Není nutné, aby znal vaše plné jméno, adresu bydliště nebo snad číslo kreditní karty. Pokud si nejste jisti, neuvádějte ani telefonní číslo. Pro komunikaci využívejte takové programy, kde se dá lehce dotyčný zablokovat.

